

Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

2024-05-16

Sofia Hylander
070-562 13 75
sofia.hylander@tco.se

Lagrådsremiss Skärpta krav i sfi

U2024/00641

TCO har getts möjlighet att yttra sig om utkast till lagrådsremiss ”Skärpta krav i sfi”.

Lagrådsremissen ”Skärpta krav i sfi” behandlar delar av förslagen i betänkandet ”Samverkande krafter – för stärkt kvalitet och likvärdighet inom komvux för elever med svenska som andraspråk” (SOU 2020:66). I utredningen föreslogs bland annat ett ramverk för kommunalt språkansvar, KSA, som inkluderade skärpta krav på uppsökande verksamhet, tidsbegränsad sfi-period och dokumenterade individuella studieplaner. I remissvaret på SOU 2020:66 tillstyrkte TCO utredningens förslag på en övergripande nivå.

Övergripande synpunkter

Att arbetsmarknaden fungerar väl och att etableringen av nyanlända är välfungerande är en utgångspunkt för TCO:s yttrande. Mot bakgrund av att utbildning i svenska är en nödvändig förutsättning för nyanländas möjlighet till etablering på arbetsmarknaden välkomnar TCO både utredningens och lagrådsremissens målsättning att uppnå stärkt kvalitet och likvärdighet samt förbättra genomströmningen inom sfi.

TCO tillstyrker därför på ett övergripande plan lagrådsremissens förslag, inklusive förslaget att tidsbegränsa rätten till sfi. TCO ser dock inga fördelar med att korta utredningens föreslagna tidsfrist till tre år utan förespråkar istället utredningens väl avvägda förslag att begränsa rätten till sfi till fyra år.

TCO vill därutöver framföra att det finns stora behov av att höja kvaliteten inom sfi och att regeringen i samband med den föreslagna reformeringen måste säkerställa en sfi-undervisning av jämn och hög kvalitet. Kvalitet och flexibilitet inom sfi-utbildningen utgör en viktig förutsättning för att parternas överenskommelse om etableringsjobb ska få avsedd effekt. Ett viktigt fokus i arbetet måste vara att säkerställa tillgången på behöriga sfi-lärare.

Nedan utvecklas TCO:s synpunkter på lagrådsremissens enskilda förslag:

6.1 Kommunen ska upprätta en handlingsplan för sina insatser att för att nå dem som har rätt till sfi

Regeringens förslag: Det ska i skollagen införas en skyldighet för kommunen att upprätta en handlingsplan för sina insatser för att nå dem i kommunen som har rätt till sfi och motivera dem att delta i utbildningen. Handlingsplanen ska kontinuerligt följas upp och vid behov revideras.

TCO är positiva till att kommunens ansvar att aktivt informera och motivera till deltagande i sfi tydliggörs och att det upprättas en handlingsplan för arbetet. TCO är också positiva till att regeringen inte valt att gå vidare med utredningens mer långtgående förslag att i skollagen reglera hemkommunens skyldighet att erbjuda lämpliga individuella insatser till dem som har rätt till sfi. Redan i remissvaret på SOU 2020:66 varnade TCO för att utredningen sannolikt underskattat resursåtgången för att utforma extra undervisning på individuell nivå.

TCO tillstyrker förslaget

6.2 En elevs kunskaper ska bedömas

Regeringens förslag: När en elev tas emot till sfi ska elevens kunskaper bedömas, om en sådan bedömning inte är uppenbart onödig. Bedömningen ska göras skyndsamt. Resultaten av bedömningen ska ligga till grund för den individuella studieplanen. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om underlag för sådana bedömningar.

TCO tillstyrker förslaget

6.3 Det ska stå i den individuella studieplanen när eleven för första gången togs emot till sfi

Regeringens förslag: Den individuella studieplanen för en elev i sfi ska innehålla en uppgift om den tidpunkt då eleven för första gången togs emot till utbildningen. När en elev i sfi övergår till en annan huvudman för utbildningen ska den huvudman som eleven lämnar överlämna elevens individuella studieplan till den mottagande huvudmannen.

TCO tillstyrker förslaget

6.4 Rätten till sfi ska gälla i tre år

Regeringens förslag: Rätten att delta i sfi ska begränsas till att gälla i tre år från den tidpunkt då personen för första gången togs emot till utbildningen. Huvudmannen ska besluta om att förlänga

den tid som personen har rätt att delta i utbildningen, om tidsperioden inte har löpt ut och om personen med hänsyn till sina personliga förhållanden har särskilda skäl. Ett sådant beslut ska få fattas för högst sex månader åt gången. Den totala tiden för förlängning ska inte få överstiga tre år. Även om tidsfristen fortfarande löper ska huvudmannen få besluta att utbildningen ska upphöra för en elev, om eleven saknar förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen eller av annan anledning inte gör tillfredsställande framsteg. Den vars utbildning i sfi har upphört enligt beslut av huvudmannen eller som frivilligt har avbrutit utbildningen ska på nytt beredas sådan utbildning, om det finns särskilda skäl för det och det kan ske inom ramen för de tidsfrister som anges ovan.

TCO anser att det är välmotiverat och angeläget att rätten att studera sfi begränsas, både för att öka genomströmningen och förbättra uppföljningen av dem som inte fullföljer sina studier. TCO ser dock inga fördelar med att korta utredningens föreslagna tidsfrist till tre år utan förespråkar istället utredningens förslag att begränsa rätten till sfi till fyra år. TCO bedömer att utredningens förslag på 4-årig tidsgräns är väl avvägd i relation till eventuella risker och att den på ett bättre sätt tar hänsyn till de olika förutsättningar som påverkar möjligheten att tillgodogöra sig sfi inom utsatt tid. TCO ser inte heller att regeringen i lagrådsremissen redogör för några uppenbara fördelar med att korta tidsfristen från fyra till tre år.

TCO tillstyrker förslaget att tidsbegränsa rätten till sfi

TCO avstyrker förslaget att förändra utredningens föreslagna tidsgräns från fyra år till tre år.

6.5 Eleven ska ha rätt att delta i sfi i en annan kommun än hemkommunen

Regeringens förslag: Den som har rätt att delta i sfi ska ha rätt att delta i sådan utbildning även i en annan kommun än hemkommunen, om personen med hänsyn till sina personliga förhållanden har särskilda skäl att få delta i utbildning i den andra kommunen. I ett sådant fall ska den kommunen vara skyldig att se till att personen erbjuds sfi. Kommunen ska också informera hemkommunen om att den har tagit emot personen till sin sfi. En kommun som har tagit emot en elev som kommer från en annan kommun för utbildning i sfi ska få ersättning för sina kostnader för elevens utbildning från elevens hemkommun.

TCO välkomnar att det ska vara möjligt att delta i sfi-undervisning i annan kommun än hemkommunen. Förslaget ökar flexibiliteten och underlättar möjligheten för den enskilde att ta ett arbete utanför

hemkommunen och delta i sfi-undervisning i anslutning till arbetsplatsen. Detta är särskild betydelsefullt i relation till avtalet om arbete i etableringsjobb där de lokala parterna ska verka för att sfi ges på arbetsplatsen eller i nära anslutning. Utbildningen ska också förläggas på ett sådant sätt att sfi-utbildning kan kombineras med arbete.

TCO tillstyrker förslaget

Therese Svanström
Ordförande

Sofia Hylander
Utredare